श्री गुरु ग्रंथ साहिब

मूळवाणी, देवनागरी लिपी, अवघड शब्दांचे मराठी अर्थ व मराठी भावानुवादासहित

खंड ३

विनायक लिमये

तारासिंह गोरोवाडा

प्रकाशक

सिख धर्म प्रचार कमिटी, पुणे

१०३७ गुरु नानकमार्ग, धनकवडी, पुणे - ४११०४३

दूरभाष : (०२०) २४३७५२९६

मोबाईल. : ९८२२८६७७७८

प्रकाशक :

तारासिंघ गोरोवाडा

सिख धर्मप्रचार कमिटी, पुणे

घ. क्र. १०३७, धनकवडी, पुणे ४३.

दूरभाष : (०२०) २४३७५२९६

मोबाईल. : ९८२२८६७७७८

© सर्व हक्क प्रकाशकांचे आधीन

अक्षरजुळणी :

का. वि. शिगवण

अक्षरवेल

सी १८, प्लॉट नं. ५७२, सर्व्हे नं. १२९,

श्री गणेश सोसायटी, दत्तवाडी, पुणे ३०.

खंड ३ प्रथमावृत्ती : मे २००९

मुद्रण :

शेखर धुमाळ

ओंकार प्रिंटिंग ॲन्ड बाईडिंग

१४६/८ गारमाळ, धायरी, पुणे ४१.

मुखपृष्ठ :

संजय पेठकर

मुद्रित संशोधन :

विवेक विसाळ

१२५ सोमवार, पुणे ४११०११

मो. - ९४ २३ ५७ ४५ ३८

देणगी मूल्य रुपये ३००/ -

सर्व सात खंडांचे एकत्रित देणगी मूल्य केवळ रु. १५००/- फक्त

गुरुवाणी ही ईश्वरीय वाणी आहे. त्याचा योग्य आदर व्हावा.

प्रकाशकीय

श्री गुरु ग्रंथ साहिब मराठी भावानुवाद खंड १ मध्ये आम्ही मूळ ग्रंथाच्या पहिल्या १५० पृष्ठांचा (अंगाचा) मराठी भावानुवाद प्रकाशित केला होता. त्यानंतर दुसऱ्या खंडात श्री गुरु ग्रंथ साहिब पृष्ठ १५१ पासून पृष्ठ ३४६ पर्यंतच्या भागाचा अनुवाद दिला होता. आता ह्या तिसऱ्या खंडात पृष्ठ ३४७ पासून ५५६ पर्यंतच्या भागाचा म्हणजेच मूळ ग्रंथातील २१० पृष्ठांचा अनुवाद दिला आहे. त्याच बरोबर श्री गुरू तेग बहादरजी व भक्त कबीर यांची संक्षिप्त चरित्रे व आसा दी वार ही परिशिष्टे दिली आहेत.

हा सारा अनुवाद करण्यात श्री. विनायकराव लिमये यांनी खूपच परिश्रम केले आहेत. त्याबद्दल सिख धर्म प्रचार कमिटी त्यांची आभारी आहे.

ह्या खंडाची अक्षरजुळणी ‘अक्षरवेल’चे श्री. का. वि. शिगवण ह्यांनी केले आहे. मुद्रित संशोधन श्री. विवेक विसाळ यांनी कष्टपूर्वक केले आहे. ओंकार प्रिंटिंग ॲन्ड बाईडिंगचे श्री. शेखर धुमाळ यांनी ह्या खंडाचे मुद्रण केले आहे. आम्ही ह्या सर्वांचे आभारी आहोत.

ह्या खंडाच्या प्रकाशनार्थ ज्या हितचिंतकांनी आर्थिक साहाय्य केले आहे त्या सर्वांचे आम्ही ऋणी आहोत.

इतर अनेक बंधू-भगिनींनी नाना प्रकारांनी आम्हास सहकार्य केले आहे. त्यांचेही आम्ही आभारी आहोत.

सर्व वाचकांना नम्र विनंती, की त्यांनी आपले अभिप्राय आम्हास कृपया कळवावेत.

स. तारासिंघ गोरोवाडा
कार्याध्यक्ष
सिख धर्म प्रचार कमिटी पुणे.

सिख धर्म प्रचार कमिटी, पुणे

गुरुनानकमार्ग, १०३७ धनकवडी, पुणे - ४११०४३
नोंदणी क्र. ए - ४५५७ दि. २६-४-२००६

सन्माननीय विश्वस्त

अध्यक्ष
सरदार गुरनामसिंघ जैमलसिंघ होरा
मो.: ९३२५६३६१३६

कार्याध्यक्ष
सरदार तारासिंघ गुरांदित्तामल गोरोवाडा

कोषाध्यक्ष
सरदार कुलजीतसिंघ अत्तरसिंघ चौधरी

सचिव
सरदार चरणजीतसिंघ जसवंतसिंघ साहनी

विश्वस्त
सरदार जगजीतसिंघ हरिसिंघ खालसा
सरदार इकबालसिंघ तारासिंघ गोरोवाडा
श्री. विनायक नारायण लिमये

अनुवादकाचे मनोगत

श्री गुरु ग्रंथ साहिब मराठी भावानुवादाच्या ह्या तृतीय खंडातील काही प्रमुख गोष्टींकडे वाचकांचे लक्ष वेधण्यासाठी हा लेखनप्रपंच.

श्री गुरु ग्रंथ साहिबमध्ये एकूण बावीस 'वार' रचना आहेत त्यापैकी 'माझ की वार' ह्या श्रीगुरुनानक यांच्या रचनेचा भावानुवाद खंड १ मध्ये दिला आहे. खंड २ मध्ये 'गउड़ी की वार' ह्या श्रीगुरु रामदास यांच्या रचनेचा भावानुवाद दिला आहे. आता खंड ३ मध्ये श्री गुरु नानक देवांच्या 'आसा दी वार' ह्या रचनेचा भावानुवाद दिला आहे.

शीख धार्मिक वाङमयात 'आसा दी वार' ला अनन्य साधारण महत्त्व आहे. प्रत्येक गुरुद्वारात रोज सकाळी ह्याचे गायन केले जाते. प्रत्येक शीख घरातही ह्याचे वारंवार पठण होते. जपुजी साहिबच्या बरोबर ह्याचे महत्त्व मानले गेले आहे. त्यामुळे वाचकांनी ते ध्यानपूर्वक वाचावे.

आसा दी वार संबंधी अधिक माहिती खंडाच्या शेवटी परिशिष्ट १ मध्ये दिले आहे.

खंडाच्या शेवटी श्रीगुरु तेगबहादर यांचे तेजस्वी चरित्र व भक्त कबीरांचे प्रेरणादायी चरित्रही परिशिष्ट २ व ३ मध्ये दिले आहे. तेही वाचकांना आवडेल असा आम्हास विश्वास वाटतो.

वाचकांना आणखी एक नम्र विनंती, की त्यांनी प्रत्येक खंड वाचल्यावर त्या विषयी आपले अभिप्राय आम्हास कळवल्यास आम्ही त्यांचे आभारी होऊ

॥ हरी ओम तत् सत ॥

– विनायक लिमये

दूरभाष : (०२०) २६९६२९०९

वाचन सुरू करण्यापूर्वी
वाचकांस सूचना

वाचक हो,

श्री गुरु ग्रंथ साहिब हा ग्रंथ पंजाबी भाषेत व गुरुमुखी लिपीत लिहिलेला आहे. मराठी वाचकास गुरुमुखी लिपीचे ज्ञान नसल्याने मूळ ग्रंथ वाचता येत नाही म्हणून आम्ही तो देवनागरी लिपीत लिप्यांतर करून छापला आहे. त्यामुळे मराठी वाचकास तो वाचणे सुलभ होईल असे वाटते.

पंजाबी भाषेत ळ, क्ष व ज्ञ ही अक्षरे नाहीत 'ळ' ऐवजी 'ल' लिहितात. क्ष ऐवजी ख लिहितात तर 'ज्ञ' ऐवजी 'गिय' लिहितात उदा. 'आज्ञा' शब्द 'अगिया' असा लिहितात.

पंजाबी भाषेत जोडाक्षरे नसतात. 'नमस्कार' हा शब्द 'नमसकार', 'बक्षीस' हा 'बखसीस' असा लिहितात. 'विद्या' हा शब्द 'विदिआ' असा लिहितात.

पंजाबी भाषेत शब्दाच्या शेवटच्या अक्षरास 'इ' कार अथवा 'उ' कार लागला असेल, तर त्याचा उच्चार करत नाहीत. उदा- 'जपु' ह्याचा उच्चार 'जप' असा करतात. 'जुगादि' ह्याचा उच्चार 'जुगाद' असा करतात.

पंजाबी भाषेचे आणखी एक वैशिष्ट्य म्हणजे शब्दाच्या आधी 'अ' 'स' ही अक्षरे लावणे. त्यामुळे मात्र मराठी वाचकाच्या मनात गोंधळ निर्माण होणे शक्य आहे. उदा. 'असथिरु' म्हणजे मराठी वाचकास अस्थिर असे वाटेल, पण तो खरा 'स्थिर' अशा अर्थी आहे. तसेच 'अकृतग्य' 'कृतज्ञ' ह्या अर्थी पंजाबीत वापरतात. 'स्त्री' ऐवजी 'इसतरी' असे लिहितात.

पंजाबी भाषेत बहुतांश शब्द मूळ संस्कृत भाषेतून आले आहेत. त्यामुळे ते मराठी वाचकास समजणे सोपे जातील. काही शब्द फारशी आहेत. ते संदर्भावरून समजू शकतात. काही अवघड पंजाबी शब्दांचे अर्थ आम्ही पदाच्या खाली दिले आहेत.

वरील सूचना लक्षात घेऊन पदाचे वाचन केल्यास मराठी वाचकास पद वाचणे व अर्थ समजणे सोपे होईल असे वाटते.

।। सलोकु ।। बलिहारी गुर आपणे दिउहाड़ी सद वार ।।
जिनि माणस ते देवते कीए करत न लागी वार ।।१ ।।
।। महला २ ।। जे सउ चंदा उगवहि सूरज चड़हि हजार ।।
एते चानण होदिआं गुर बिनु घोर अंधार ।।२ ।।
।। म. १ ।। नानक गुरू न चेतनी मनि आपणै सुचेत ।।
छुटे तिल बूआड़ जिउ सुंञे अंदरि खेत ।।
खेतै अंदरि छुटिआ कहु नानक सउ नाह ।।
फलीअहि फुलीअहि बपुड़े भी तन विचि सुआह ।।३ ।।

(श्री. गु. ग्रं. सा. ४६२)

श्री गुरू नानक देवजी सतगुरुंचे माहात्म्य वर्णन करताना सांगतात– मी दररोज शेकडो वेळा माझ्या सतगुरूवरून माझा जीव ओवाळून टाकतो. कारण माणसाला देवत्व प्राप्त करून देण्यास त्यास जराही वेळ लागत नाही. ते क्षणात माणसाला देव बनवतात ।।१ ।। श्री गुरू अंगद देवजी सांगतात– जर शंभर चंद्र, हजार सूर्य जर एकाच वेळी आकाशात उगवले, प्रकाशित झाले तरी त्याचा प्रकाश इहलोकातील अज्ञानाचा, अंधकाराचा सतगुरूच्या कृपेशिवाय नाश करू शकणार नाही. ।।२ ।। श्री गुरू नानक देव सांगतात – जो माणूस सतगुरूच्या उपदेशाकडे जराही लक्ष देत नाहीत. आपल्याला फार शहाणा समजतो. त्याची अवस्था पोचट तिळाच्या रोपट्यासारखी होते. असे पोचट तिळाचे रोप पीक कापणीच्या वेळी शेतकरी तसेच सोडून देतो. त्या रोपट्यांना कोणीही विचारत नाही, त्याचप्रमाणे स्वेच्छाचारी माणसास कोणीही विचारत नाही. अशा तिळाच्या रोपट्याला फुले, फळे आली तरी त्यात जराही सत्त्वांश नसतो. म्हणून ती कवडीमोल ठरतात. त्याचप्रमाणे स्वत:स फार शहाणा समजणाऱ्याने कितीही प्रतिष्ठा प्राप्त केली, त्याची अनेक जण स्तुती करत असले, तरी आध्यात्मिकदृष्ट्या तो पोकळच असतो. त्याला प्रभुप्राप्ती होत नाही. ।।३ ।।

श्री गुरु ग्रंथ साहिब
खंड - ३

अनुक्रमणिका

राग आसा

सो दरु तेरा केहा	१
गावनि तुधनो	२
सो पुरखु निरंजनु	३
तु घटघट अंतरि	३
हरि घिआवहि	४
तेरी भगति	४
तुं आदि पुरखु	५

महला १

सुणि वड़ा आखै सभ	५
आखा जीवा विसरै मरि	६
जे दरि मांगतु कूक	७
ताल मदीरे घट के	८
जेता सबदु सुरति	९
वाजा मति पखावजु	१०
पउणु उपाइ धरी	११
करम करतूति बेलि	१२
मै गुण गला के सिरि	१३
करि किरपा अपनै	१३
ग्रिहु बनु समसरि	१४
एको सरवरु कमल	१५
गुरमति साची हुजति	१६
जो तिनि कीआ सो सचु	१७
इकि आवहि इकि	१८
निवि निवि पाइ	१९
किस कउ कहहि	२०
कोई भीखकु भिखिआ	२०
दुध बिनु धेनु पंख बिनु	२१
काइआ ब्रहमा मनु है	२२
सेवकु दासु भगतु जनु	२४
काची गागरि देह	२५
मोह कुटंबु मोहु सब	२६
आपि करे सचु अलख	२६
विदिआ वीचारी तां	२७
एक न भरीआ गुण	२७
पैवकड़ै धनखरी	२८
न किसका पूतु न किस	२९
तितु सरवरड़ै भईले	२९
छिअ घर छिअ गुर	३०
लख लसकर लख	३१
दीवा मेरा एकु नामु	३२
देवतिआ दरसन कै	३३
भीतरि पंच गुपत	३४
मनु मोती जे गहणा	३४
कीता होवै करे कराइ	३५
गुर का सबदु मनै महि	३६
गुड़ करि गिआनु	३७
खुरासान खसमाना	३८

महला ३

हरि दरसनु पावै वड़भागि	३९
सबदि मुआ विचहु	४०
सतिगुर विचि वड़ी	४१
मेरा प्रभु साचा गहिर	४१
दूजै भाइ लगे दुखु	४२

मनमुख मरहि मरि ४३
लालै आपणी जाति ४४
मनमुखि झूठो झूठु ४५
भगति रता जनु ४६
गुरु साइरु सतिगुरु ४७
बसदि मरै तिसु सदा ४८
निरति करे बहु वाजे ४९
हरि कै भाणै सतिगुरु ५०

महला ४

तूं करता सचिआरु ५१
किस ही धड़ा कीआ ५२
हिरदै सुणि सुणि मनि ५३
मेरै मनि तनि प्रेमु ५४
गुण गावा गुण बोली ५४
नामु सुणी नामो मनि ५५
गुरमुखि हरि हरि ५५
हरि हरि नाम की मनि ५६
हथि करि तंतु वजावै ५७
कब को भालै घुंघरू ५८
सतसंगति मिलीऐ ५८
आइआ मरणु धुराहु ५९
जनमु पदारथु पाइ ६०
हउ अनदिनु हरिनामु ६१
माई मोरो प्रीतमु रामु ६१

महला ५

जिनी लाई प्रीति सोई ६२
ससू ते पिरि कीनी ६३
निज भगती सीलवंती ६४
मता करउ सो पकनि ६५
प्रथमे मता जि पत्री ६६
परदेसु झागि सउदे ६७
गुनु अवगनु मेरो कछु ६८
दानु देइ करि पूजा ६९
दूख रोग भए गतु तन ६९
अरड़ावै बिललावै ७०
जउ मै कीओ सगल ७१
प्रथमे तेरी नीकी जाति ७२
जीवत दीसै तिसु सर ७३
पुतरी तेरी बिधि करि ७४
इक घड़ी दिनसु मो ७४
हरि सेवा महि परम ७५
प्रभु होइ क्रिपालु त ७६
करि किरपा हरि ७६
जैसे किरसाणु बोवै ७७
नउनिधि तेरै सगल ७७
निकटि जीअ कै सद ७८
हरिरसु छोड़ि होछै रसि ७८
जीअ प्रान धनु हरि को ७९
अनद बिनोद भरे पुरि ८०
गुर कै सबदि ८०
बुधि प्रगास भई मति ८१
हरि रसु पीवत सदही ८१
कामु क्रोधु लोभु मोहु ८२
भई परापति मानुख ८३
तुझ बिनु अवरु नाही ८३
हरिजन लीने प्रभू ८४
अउखधु खाइओ हरि ८४
बांछत नाही सु बेला ८५
सदा सदा आतम ८५
जाका हरि सुआमी ८५
काम क्रोध माइआ मद ८६
तू बिअंतु अविगतु ८७
राज मिलक जोबन ८७
भ्रम महि सोई सगल ८९
जो तुधु भावै सो परवाना ८९

जनम जनदम की मलु	९०
बाहरु धोइ अंतरु मनु	९१
उदमु करत होवै	९२
अधम चंड़ाली भई	९३
बंधन काटि बिसारे	९४
जातूं साहिबु ता भउ	९५
अंम्रितु नामु तुम्हारा	९६
आगै ही ते सभु किछु	९६
तूं विसरहि तां सभु को	९७
करि किरपा प्रभ	९८
मोह मलन नीद ते	९९
लालु चोलना तै तनि	९९
दूखु घनो जब होते दूरि	१००
साचि नामि मेरा मनु	१०१
पावतु रलीआ जोबनि	१०१
एकु बगीचा पेड़ धन	१०२
राज लीला तेरै नामि	१०२
तीरथि जाउ त हउ	१०३
घर महि सूख बाहरि	१०३
जहा पठावत तह तह	१०४
ऊठत बैठत सोवत	१०४
जाकै सिमरनि सूख	१०५
जिसु नीच कउ कोई	१०५
एको एकी नैन निहारउ	१०६
कोटि जनम के रहे	१०६
मिटी तिआस अगिआन	१०७
सतिगुरु अपना सद	१०७
आपे पेडु बिसथारी	१०८
उकति सिआनप	१०८
हरि हरि अखर दुइ	१०९
जिस का सभु किछु तिस	१०९
जउ सुप्रसंन होइओ	११०
कामि क्रोधि अहंकारि	११०
तू मेरा तरंगु हम मीन	१११
रोवनहारै झूठु कमाना	१११
सोइ रही प्रभ खबरि	११२
चरन कमल की आस	११२
मनु त्रिपतानो मिटे	११३
ठाकुर सिउ जाकी	११३
जउमै अपुना सतिगुरु	११४
अनदिनु मूसा लाजु	११४
उनकै संगि तू करती	११५
ना ओहु मरता ना हम	११६
अनिक भांति करि सेवा	११७
प्रभ की प्रीति सदा सुखु	११७
भूपति होइ कै राजु	११८
इन्ह सिउ प्रीति करी	११९
आठ पहर निकटि	१२०
सगल सूख जपि एकै	१२०
आठ पहर उदक	१२१
जिह पैडै लूटी	१२२
साधू संगि सिखाइओ	१२२
हरि का नामु रिदै नित	१२३
साधू संगत तरिआ	१२३
मीठी आगिआ पिर की	१२४
माथै त्रिकुटी द्रिसटि	१२४
सरब दूख जब बिसरहि	१२५
नामु जपत मनु तनु	१२६
गावि लेहि तू गावन	१२६
प्रथमे मिटिआ तन का	१२७
सतिगुर साचै दीआ	१२८
गुर पूरे राखिआ दे	१२८
मै बंदा बैखरीदु सचु	१२९
सरब सुखा मै भालिआ	१३०
साई अलखु अपारु	१३०
लाख भगत आराधहि	१३१

हभे थोक विसारि हिको १३२
जिन्हा न विसरै नामु से १३२
पूरि रहिआ स्रब ठाइ १३३
किआ सावहि नामु १३३
कोइ न किसही संगि १३४
जिसु सिमरत दुखु १३५
गोबिंदु गुणी निधानु १३५
आवहु मीत इकत्र १३६
उदमु कीआ कराइआ १३७
जा का ठाकुरु तुही प्रभ १३७
जा प्रभ की हउ चेरुली १३८
संता की होइ दासरी १३९
डीगन डोला तऊ लउ १३९
सूख सहज आनदु घणा १४०
चितवउ चितवि सरब १४१
अंतरि गावउ बाहरि १४२
जिसनो तूं आसथिरु १४३
अपुसट बात ते भई १४४
रे मूड़े लाहे कउ तूं १४४
मिथिआ संगि संगि १४५
निमख काम सुआद १४६
लुकि कमानो सोई १४७
अपुने सेवक की आपे १४८
नटूआ भेख दिखावै बहु १४८
गुरपरसादि मैरै १४९
चारि बरन चउहा के १४९
नीकी जीअ की हरि १५०
हमारी पिआरी १५०
नीकी साध संगानी १५१
तिआगि सगल १५१
जीउ मनु तनु प्रान १५२
डोलि डोलि महा दुखु १५३
उदमु करउ करावहु १५३
अगम अगोचरु दरसु १५४
सतिगुर बचन तुम्हारे १५५
बावर सोइ रहे १५५
ओहा प्रेम पिरी १५६
गुरहि दिखाइओ १५६
हरि हरि नामु अमोला १५७
आपुनी भगति निबाहि १५७
ठाकुर चरण सुहावे १५७
एकु सिमरि मन माही १५८
हरि बिसरत सो मूआ १५८
ओहु नेहु नवेला १५९
मिलु राम पिआरे तुम १५९
बिकार माइआ मादि १६०
बापारि गोविंद नाए १६०
कोऊ बिखम गार तोरै १६१
कामु क्रोधु लोभु तिआगु १६२
हरख सोग बैराग १६२
गोबिंद गोबिंद करि हां १६३
मनसा एक मानि हां १६३
हरि हरि हरि गुनी हां १६४
एका ओट गहु हां १६५
मिलि हरि जसु १६६
कारन करन तूं हां १६६
ओइ परदेसीआ हां १६७

महला ९

बिरथा कहउ कउन १६८

असट पदी महला १

उतरि अवघटि सरवरि १६८
अंतरि गिआनु महा रसु १६९
सभि जप सभि तप १७०
धावतु राखै ठाकि रहाए १७१
लेख असंख लिखि १७२

तू पुरु सागरु माणक	१७३
एकु मरै पंचे मिली	१७३
मूए कउ सचु रोवहि	१७४
आपु वीचारै सु परखे	१७५
पंच तीनि नव चारि	१७६
गुरमुखि गिआनु	१७६
ढाहि उसारे	१७७
गावहि गीते चीति	१७८
गुर सेवा ते आपु	१७८
मनु मैगलु साकतु	१७९
मनु बैरागी हउमै	१८०
तनु बिनसै धनु	१८१
रोगु भरमु भेदु	१८२
गुरु सेवे सो ठाकुर	१८२
जिन सिरि सोहनि	१८३
अगो दे जे चेती ऐ	१८४
कहा सु खेल तबेला	१८५
मुगल पठाण भई	१८६
जैसे गोइलि गोइली	१८७
चारे कुंड़ा ढूढीआ	१८८
मनसा मनहि समाइले	१८९
चले चलणहार वाट	१९०
किआ जंगलु ढूढी जा	१९२
जिनी नामु विसारिआ	१९३
रूड़ो ठाकुर माहरो रूड़ी	१९४
केता आखणु आखीऐ	१९५
मनु रातउ हरि नाइ	१९७
आवण जाणा किउ रहै	१९८
म० ३ असटपदीआ	
सासतु बेदु सिंम्रिति	१९९
सतिगुर हमरा भरमु	२००
आसा आस करे सभु को	२०१
गुर ते सांति ऊपजै	२०३
सुणि मन मंनि वसाइ	२०४
घरै अंदरि सभु वथु है	२०५
आपै आपु पछाणिआ	२०६
दोहागणी महलु	२०८
सचे रते से निरमले	२०९
सभ नावै नो लोचदी	२१०
सचि रतीआ सोहागणी	२११
अंम्रितु जिन्हा चखाइ	२१२
सतिगुर ते गुण	२१४
सबदौ ही भगत जापदे	२१५
अनरस महि भोलाइ	२१६
म० ५ असटपदीआ	
पंच मनाए पंच रुसाए	२१८
मेरे मन हरि सिउ	२१९
महला ५ बिरहड़े	
पारब्रहमु प्रभु	२२०
जनम मरण दुखु कटी	२२१
सब बिधि तुमही जान	२२१
महला १ पटीलिखी	
ससै सोइ स्रिसटि	२२२
छछै छाइआ वरती	२२४
ततै तारू भवजलु	२२५
ममै मोहु मरणु	२२६
महला ३ पटी	
अयो अंङै सभु जगु	२२८
पपै पारि न पवही	२२९
महला १ छंत	
मुंध जोबनि बालड़ीए	२३१
अनहदो अनहदु वाजै	२३२
मेरा मनो मेरा मनु	२३४
तूं सभनी थाई जिथै	२३६

तूं सुणि हरणा कालिआ २३७

महला ३ छंत

हम घरे साचा सोहिला २३९
साजन मेरे प्रीतमहु २४१
मन तु गारबि अटिआ २४३

महला ४ छंत

जीवनो मै जीवनु २४५
झिमि झिमे झिमि २४६
रामो राम नामु २४८
हरि हरि करता दूख २५०
सतजुगि सभु संतोख २५१
हरि कीरति मनि २५३
मनि नामु जपाना हरि २५५
वुडा मेरा गोविंदु २५६
हरि अंम्रित भिंने २५८
गुरमुखि ढूंढि २५९
हरि अंम्रित भगति २६१
जिन मसतकि धुरि २६२
जिन अंतरि हरि हरि २६४
जिन्हा भेटिआ मेरा २६५
मेरे मन परदेसी वे २६६

महला ५ छंत

अनदो अनदु घणा मै सो २६८
अकथा हरि अकथ २७०
हरि चरन कमल मनु २७१
जाकउ भए क्रिपाल २७३
बनु बनु फिरत खोजती २७५
उदमु करहु वड़भागीहो २७७
थिरु संतन सोहागु २७८
हरि हरि नामु जपंतिआ २८०
पुरख पते भगवान २८२
सुभ चिंतन गोबिंद २८३

उठि वंञु वड़ाऊड़िआ २८५
वंञु मेरे आलसा हरि २८७
दिनु राति कमाइअड़ो २८८
कमला भ्रम भीती २९०

आसादी वार

बलिहारी गुर आपणे २९२
आपिन्है आपु साजिओ २९३
सचे तेरे खंड २९३
वड़ी वड़ि आई जा २९४
इहु जगु सचै की है २९५
नानक जीअ उपाइ कै २९५
विसमादु नाद विसमादु २९६
कुदरति दिसै कुदरति २९६
आपीन्है भोग भोगी २९७
भै विचि पवणु वहै २९८
नानक निरभउ निरंकारु २९९
नदरि करहि जे आपणी २९९
घड़िआ सभे गोपीआ ३००
ताइनि चेले नचनि गुर ३००
नाउ तेरा निरंकारु है ३०१
मुसलमाना सिफति ३०२
मिटी मुसलमान की ३०३
बिनु सतगुरु किनै ३०४
हउ विचि आइआ ३०४
हउमै एहा जाति है ३०५
सेव कीती संतोखींई ३०६
पुरखां बिरखां तिरथां ३०६
लख नेकीआ चंगिआईआ ३०७
सचा साहिबु एकु तुं ३०७
पड़ि पड़ि गडी ३०८
लिखि लिख पड़िआ ३०८
भगत तेरै मनि भावदे ३०९
कूड़ु राजा कूड़ु परजा ३१०

सचु ता परु जाणीऐ	३१०
दानु महिंड़ा तली खाकु	३११
सचि कालु कूड़ु वरतिआ	३१२
लबु पापु दुइ राजा	३१२
वदि सु वजगि नानका	३१३
धुरि करमु जिना कउ	३१४
दुखु दारू सुखु रोग	३१४
जाति महि ज्योति	३१५
जोग सबदं गिआन सबदं	३१५
एक किसनं सरब देवा	३१५
कुंभे बधा जलु रहै	३१६
पड़िआ होवै गुनहगारु	३१६
नानक मेरु सरीर का	३१६
साम कहै सेतंबरु सुआमी	३१७
सतिगुर विटहु वारिआ जितु	३१८
सिंमल रुखु सराइरा	३१८
पड़ि पुसतक संधिआ बादं	३१९
कपडु रुपु सुहावणा	३२०
दइआ कपाह संतोखु	३२०
लख चोरिआ लख जारीआ	३२१
नाइ मंनिऐ पति ऊपजै	३२२
तगु न इंद्री	३२२
साहिबु होइ दइआलु	३२२
गउ बिराहमण कउ करु	३२२
माणस खाणे करहि निवाज	३२३
चितै अंदरि सभु को वेखि	३२४
जे मोहाका घरु	३२४
जिउ जोरु सिर नावणी	३२५
तुरे पलाणे पउण वेग	३२५
जे करि सूतकु मंनीऐ	३२६
मन का सूतकु लोभु है	३२६
सभो सूतकु भरमु है	३२६
सतिगुरु वड़ा करि	३२७
पहिला सुचा आपि	३२७
भंड़ि जंमीऐ भंड़ि निंमीऐ	३२८
सभु को आखै आपणा	३२९
नानक फिकै बोलि ऐ	२३९
अंदर हु झुठै पैज	३२९
आपे ही कारणा कीओ	३३०
एह किने ही आसकी	३३१
सलामु जबाबु दोवै करे	३३१
जितु सोविऐ सुखु पाईऐ	३३१
चाकरु लगै चाकरी	३३२
जो जीइ होइ सु उगवै	३३२
नालि इआणे दोसती	३३२
नालि इआणे दोसती वडारू	३३३
चाकरु लरो चाकरी जे चलै	३३३
एह किनेही दाति आपस	३३४
एह किनेही चाकरी जितु	३३४
नानक अंत न जापन्ही	३३४
आपे भांड़े साजिअनु	३३५
आपे साजे करे	३३५
वड़े कीआ वड़िआईआ	३३५

वाणी भगता की

स्री कबीर जीउ

गुरचरण लागि हम	३३६
गज साढे तै तै धोतीआ	३३७
बापि दिलासा मेरो	३३८
इकतु पतरि भरि	३३८
जोगी जती तपी	३३९
फीलु रबाबी बलदु	३४०
बटूआ एकु बहतरि	३४१
हिंदू तुरक कहा ते	३४२
जब लगु तेलु दीवे	३४३
सनक सनंद अंतु नही	३४४
बाती सूकी तेलु नि	३४४

सुतु अपराध करत है ३४५
हज हमारी गोमती ३४५
पाती तोरै मालिनी ३४६
बारह बरस बालपन ३४७
काहू दीन्हे पाट पटंबर ३४८
हम मसकीन खुदाई ३४८
गगन नगरि इक ३४९
सरपनी ते ऊपरि ३५०
कहा सुआन कउ सिम्रिति ३५१
लंका सा कोटु समुंद सी ३५२
पहिला पूतु पिछै री ३५२
बिंदु ते जिनि पिंडु ३५३
तनु रैनी मनु पुनरपि ३५४
सासु की दुखी ससुर की ३५४
हम घरि सूतु तनहि ३५५
जगि जीवनु ऐसा ३५६
जउ मै रूप कीए बहु तेरे ३५६
रोजा धरै मनावै अलहु ३५७
कीओ सिंगारु मिलन ३५८
हीरै हीरा बेधि पवन ३५८
पहिली करूपि कुजाति ३५९
मेरी बहुरीआ को ३५९
रहु रहु री बहुरीआ ३६०
करवतु भला न करवट ३६०
कोरी को काहू मरमु न ३६१
अंतरि मैलु जे तीरथ ३६२

स्री नामदेउ जी

एक अनेक बिआपक ३६३
आनीले कुंभ भराईले ३६४
मनु मेरो गजु जिहबा ३६४
सापु कुंच छोडै़ बिखु नही ३६५
पारब्रहमु जि चीन्हसी ३६५

स्री रविदास जीउ

म्रिग मीन भ्रिंग पतंग ३६६
संत तुझी तनु संगति ३६७
तुम चंदन हम इरंड़ ३६८
कहा भइओ जउ तनु ३६८
हरि हरि हरि हरि ३६९
माटी को पुतरा कैसे ३६९

भगत धंने जी की

भ्रमत फिरत बहु ३७०
गोबिंद गोबिंद ३७१
रे चित चेतसि की न ३७१

शेख फरीद जीउ

दिलहु मुहबति जिंन्ह ३७३
बोल सेख फरीदु ३७३

राग गुजरी

महला १

तेरा नामु करी ३७५
नाभि कमल ते ब्रहमा ३७५

महला ३

ध्रिगु इवेहा जीवणा ३७६
हरि की तुम सेवा ३७७
जुग माहि नामु दुलंभु ३७८
राम राम सभु को कहै ३७९
तिसु जन सांति सद ३७९
ना कासी मति ऊपजै ३८०
एको नामु निधानु ३८१

महला ४

हरि जे जन सतिगुर ३८२
गोविंदु गोविंदु ३८३
हरि जन ऊतम ऊतम ३८३

होहु दइआल मेरा ३८४
गुरमुखि सखी सहेली ३८५
जिन सतिगुरु पुरखु ३८६
माई बाप पुत्र सभि ३८६

महला ५

काहे रे मन चितवहि ३८७
किरिआचार करहि ३८८
हरि धनु जाप हरि ३८९
जिसु सिमरत सभि ३९०
मता करै पछम कै ताई ३९०
नामु निधानु जिनि ३९१
जिसु मानुख पहि कर ३९२
प्रथमे गरभ माता कै ३९३
दुख बिनसे सुख कीआ ३९४
पतित पवित्र लीए ३९४
है नाही कोऊ बूझनहारो ३९५
मता मसूरति अवर ३९५
दिनु राती आराधहु ३९६
मुनि जोगी सासत्रगि ३९६
दुइ कर जोड़ि करी ३९७
मात पिता भाई सुत ३९७
आल जाल भ्रम मोह ३९८
खिन महि थापि ३९८
तूं दाता जीआ सभना ३९९
करि किरपा अपना ३९९
ब्रहम लोक अरु रुद्र ४००
अपजसु मिटै होव ४००
बिस्वंभर जीअन को ४०१
जन की पैज सवारी ४०१
कवहू हरि सिउ चीतु ४०२
रसना राम राम रवंत ४०२
छाड़ि सगल सिआणपा ४०३
आपना गुरु सेवि सदही ४०३
गुरप्रसादी प्रभु ४०४
अहंबुधि बहु सघन ४०५
आराधि स्रिधर सफल ४०६
तूं समरथु सरनि को ४०६

गूजरी असटपदीआ

महला १

एक नगरी पंच चोर ४०७
सो गुरु सो सिखु ४०८
कवन कवन जाचहि ४०८
कोटि तेतीस जाचहि ४०९
ऐ जी जनमि मरै ४१०
ऐ जीउ नामु दिड़हु नामे ४१०
ऐ जी ना हम उतम ४११
ऐ जी सरणि परे प्रभु ४१२
भगती प्रेम आराधितं ४१२
इहु जगु मोह हेतु ४१३

महला ३

निरति करी इहु मनु ४१४
जो तुधु भावहि सेइ ४१५

महला ४

हरि बिनु जीअरा ४१६
मन मुख दुबिधा दुरमति ४१६

महला ५

राजन महि तू राजा ४१७
दरबारन महि तेरो दरबारा ४१८
नाथ नरहर दीन बंधव ४१८
मोह मिथन दुरंत आसा ४१९

गुजरी की वार

महला ३

इह जगतु ममता मुआ ४२०
साहिबु मेरा सदा है ४२१

सो जपु सो तपु	४२२
कबीर मुकति दुआरा	४२२
सतिगुर सउ चितु न	४२३
सभना का सहु एकु है	४२४
काइआ हंस किआ	४२५
ध्रिगु तिन्हा दा जीविआ	४२६
जि सतिगुरु सेवे	४२७
ब्रहमु बिंदे सो ब्राहमणु	४२८
गुरमुखि गिआन सहज	४२९
कलिजुग महि नामु निधानु	४३०
हउमै ममता मोहणी	४३१
वाहु वाहु आपि अखाइदा	४३२
वाहु वाहु करतिआ रैणि	४३३
वाहु वाहु तिसनो आखीऐ	४३४
वाहु वाहु से जन सदा	४३५
वाहु वाहु बाणी निरंकार	४३६
गूजरी जाति गवारि	४३८
एहु सभु किछु आवण	४३९
खेति मिआला उचिआ	४४०
आसा करता जग मुआ	४४०
रागु गुजरी की वार	
महला ५	
अंतरि गुरु आराधना	४४१
जा तूं तुसहि मिहरवान	४४२
चगिआई आलकु करे	४४३
साजन तेरे चरन की होइ	४४४
कामु क्रोधु लोभु	४४५
मन महि चितवउ	४४६
लगड़ी सुथानि जोड़णहरै	४४६
प्रेम पटोला तै सहि	४४७
नदी तरंदड़ी मैडा खोजु	४४८
बारि विडानड़ै हुंमस	४४९
विछोहे जंबूर खवे न	४५०
कड़छीआ फिरंन्हि सुआउ	४५१
लधमु लभणहारु करमु	४५१
जाकउ भए प्रभ हरि हरि	४५२
कोटि बिघन तिसु लागते	४५३
किलविख सभे उतरीन	४५४
उदमु करेदिआ जिउ तूं	४५५
काम क्रोध मद लोभ मोह	४५५
जीवदिआ न चैतिओ	४५६
आदि मधि अरु अंति	४५७
रामु जपहु वडभागीओ	४५८
गूजरी भगता की वाणी	
स्री कबीर जीऊ	
चारि पाव दुइ सिंग	४५९
मुसि मुसि रोवै कबीर की	४६०
वाणी स्री नामदेव जी की	
जौ राजु देहि त कवन	४६१
मलै न लाछै पारमलो	४६१
वाणी स्री रविदास जी की	
दूधु त बछरै थनहु	४६२
वाणी स्री त्रिलोचन जी की	
अंतरु मलि निरमलु	४६३
अंतिकालि जो लछमी	४६४
वाणी स्री जै देव जी की	
परमादि पुरखमनोपिमं	४६५
रागु देव गंधारी	
महला ४	
सेवक जन बने ठाकुर	४६६
मेरो सुंदरु कहहु मिलै	४६७
मेरे मन मुखि हरि हरि	४६७
अब हम चली ठाकुर	४६८

हरिगुण गावै हउ ४६८
हरि के नाम बिना ४६९

महला ५

माई गुर चरणी चितु ४६९
माई होनहार सो ४७०
माई सुनत सोच भै ४७०
मन हरि कीरति करि ४७१
मन जिउ अपुने प्रभ ४७१
प्रभ जी तउ प्रसादि ४७२
मन सगल सिआनप ४७२
हरि प्रान प्रभू सुखदाते ४७३
सो प्रभु जत कत पेखिओ ४७३
हरि राम नामु जपि ४७३
मन कह अहंकारि ४७४
सो प्रभु नेरै हू ते नेरै ४७४
मन गुर मिलि नामु ४७५
माई जो प्रभ के गुन ४७५
चंचलु सुपनै ही ४७६
सरब सुखा गुर चरना ४७६
अपुने हरि पहि ४७७
गुर के चरन रिदै ४७७
माई प्रभ के चरन ४७८
प्रभ जीउ पेखउ दरसु ४७८
तेरा जनु राम रसाइणि ४७९
माई गुर बिनु ४७९
ठाकुर होए आपि ४८०
अपुने सतिगुर पहि ४८०
अनाथ नाथ प्रभ हमारे ४८१
प्रभ इहै मनोरथु मेरा ४८१
मीता ऐसे हरि जीउ ४८२
दरसन नाम कउ मनु ४८२
अंम्रिता प्रिअ बचन ४८३
हरि जपि सेवकु पारि ४८३
करत फिरे बन भेख ४८४
मै पेखिओ री ऊचा ४८४
मै बहु बिधि पेखिओ ४८५
एकै रे हरि एकै जान ४८५
जानी न जाई ताकी ४८६
धिआए गाए करनैहार ४८६
उलटी रे मन उलटी ४८७
सभ दिन के समरथ ४८८

महला ९

यह मनु नैक न कहिओ ४८८
सभ किछु जीवत को ४८९
जगत मै झूठी देखी ४८९

रागु बिहागड़ा

महला ५

दूतन संगरीआ ४९०

महला ९

हरि की गति नहि कोऊ ४९०

रागु बिहागड़ा छंत

महला ४

हरि हरि नामु धिआईए ४९१
सखी सहेली मेरिआ ४९२
अंम्रित हरि हरि नामु है ४९२
मनमुखि होउमै विछुडै ४९३
जगि सुक्रितु कीरति नामु ४९४
हम पापी बलवंचिआ ४९४
हउ बलिहारी तिन्ह कऊ ४९५
ते नेत्र भले परवाण हहि ४९६
जिन हरि हरि नामु न ४९६
हरि वेखै सुणै नित ४९७
सभ जीअ तेरे तूं वरतदा ४९७
हे रसना जपु गोबिंदो ४९८

छंत महला ५

हरि का एक अचंभउ	४९९
कर जोड़िहु संत इकत्र होइ	५००
अति प्रीतम मन मोहना	५००
सेज एक प्रिउ संगि दरसु	५०१
करि किरपा गुर पारब्रहम	५०२
जिनी सच वणंजिआ	५०३
वधु सुखु रैनडीए प्रिअ	५०४
हरि नारि सुहगणे सभि	५०५
हरि चरण सरोवर	५०५
सुण वड़भागीआ हरि	५०६
खोजत संत फिरहि प्रभ	५०७
अमिअ सरेवरो पिड़ हरि हरि	५०८

बिहागड़ा महला ५ छंत

अन काए रातड़िआ	५०८
बीचु न कोई करे	५०९
सुनहु बेनंतीआ	५१०
तू समरथु वड़ा मेरी	५११
बोलि सुधरमीड़िआ	५१२
नरपति जाणि ग्रहिओ	५१३

बिहागड़े की वार

महला ४

गुर सेवा ते सुखु पाईऐ	५१४
नानक गिआनी जगु जीत	५१४
गुर मुखि सचै भावदे	५१६
मनि परतीति न आईआ	५१६
सा रसना जलि जाउ	५१८
दरवेसी को जाणसी	५१८
करम धरम सभ बंधना	५१९
गुरमुखि प्रभू सेवहि	५२०
सेखा अंदरुहु जोरु	५२१
सति गुर की सेवा सफल	५२२
बिनु सतिगुर सेवे	५२३
कलि कलवाली कामु	५२४
एहा संधिआ परवाणु	५२५
हरि नामु न सिमरहि	५२६
नानक बिनू सतिगुर	५२७
माणसु भरिआ	५२८
कबीरा मरता मरता	५२९
रामु रामु करता	५३०
हउमै विचि जगतु	५३१
कली अंदरि नानका	५३२
सभु किछु हुकमे	५३२

परिशिष्ट १

आसादी वार	५३४

परिशिष्ट २

श्री गुरू तेग बहादरजी यांचे संक्षिप्त चरित्र	५३५

परिशिष्ट ३

भक्त कबीर यांचे संक्षिप्त चरित्र	५४५